

- MİLLİ MÜCADELE KAHRAMANI -

NAZİFE KADIN

İLK NUR BEKTAŞ

Nazife Kadın

İlknur Bektaş

TİMAŞ YAYINLARI | 4827
Tarih İnceleme Araştırma | 108

EDİTÖR

Hüseyin Keleş

KAPAK TASARIMI

Esra Burak

İÇ TASARIM

Tamer Turp

1. BASKI

Ocak 2020, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-3227-3

TİMAŞ YAYINLARI

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

   timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT

Sistem Matbaacılık

Yılanlı Ayazma Sok. No: 8

Davutpaşa-Topkapı/İstanbul

Telefon: (0212) 482 11 01

Matbaa Sertifika No: 16086

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak

Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.

İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İLKNUR BEKTAŞ

2 Eylül 1970'te İstanbul'un Bakırköy ilçesinde doğdu. İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı, Sinema Televizyon ve Fotoğrafçılık bölümlerinin eğitimlerini alarak mezun oldu. Çeşitli dergi, gazete ve televizyonlarda araştırmacı yazar olarak görevler yaptı. Çalışmalarında ses getiren ödüller alan yazar, pek çok fotoğraf sergisine, televizyon programına, senaryo yazarlığına, kısa film ve belgesel film yönetmenliğine imza atmıştır. Yazar; araştırmalar, söyleşiler ve etkinliklerle, 'Milli Mücadelede kadınlarımız' ve 'tarih' konularında yoğun çalışmalarını sürdürmektedir. İlknur Bektaş, evli ve iki çocuk sahibidir.

ESERLERİ

Senaryoları:

Beynam (2007)
Kırık Ayna (2010)
Mum Sönmedi (2016)
Üsteğmen Kara Fatma'nın İzinde (2019)

Tiyatroları:

Yemekteyiz Geyikteyiz (2010)
Milli Mücadelenin Cesur ve Kayıp Kadınları (2017)
Milli Mücadele Destanı Ana Dolu (2019)

Kitapları:

Saçları Süpürge Bedeni Sömürge (2010)
Milli Mücadelede Bir Kadın Üsteğmen Kara Fatma (2013)
İstiklalin Cesur ve Kayıp Kadınları (2017)
Milli Mücadelenin Cesur ve Kayıp Kadınları (2017)
Arnavut Zeynel (2018)

Yazar kadrosunda olduğu kitaplar:

Ve Tanrı Aşkı Yarattı (2011)
90'lar Kitabı Çocuk mu Genç mi? (2012)
Tuhaf Alışkanlıklar (2012)

Bizi biz yapan tüm annelere; anneanne, babaanne, hala, teyze, abla ve tüm sevgi dolu yürekleri ile geleceği inşa eden kadınlara; anneme ve her adımda yanımda destek olan değerli eşim Faruk Bektaş'a, çocuklarıma ve güzel aileme; onlardan çaldığım zamanı hayatımı adadığım kahramanlarımıza feda edişime katlandıkları için...

Teşekkür ederim....

ÖNSÖZ

Memleketin işgali sırasında minnet borçlu olduğumuz, bugün adlarını ezbere bilmemiz gereken öyle kahramanlarımız vardı ki; onları tanımak hepimiz için saygı ve vefa borcu.

Onlar görevlerini en güzel şekilde yaptılar. Ya şehit ya da gazi oldular. Unuttuk hepsini. Bilgileri de kayboldu. Hepsi milli mücadelenin cesur kadınlarıydı; ama bilgileri ve kendileri kayboldu.

Bugüne kadar hakkında sadece iki satır bilgi olan Nazife Kadın perdesini aralıyoruz.

Bu kahraman kadının izini sürmek için memleketine gittiğimde (Balıkesir-Bigadiç) ondan geriye, adını yaşatmak için bir çeşme bir de yanan evinden ufacık bir ahır kalmıştı.

O yıllara ait anıları olan yaşlıların çoğu vefat etmişti. Son kalanları da, anlattıkları hikâyenin yanında günü-

müze kadar kalan çeşme ve evi işaret ettiler. Yine kütüphane ve saha araştırması ile bir kahramanın hayatı ve dönemi anlatan bir romanla kayıp bir kadının izini bulma serüvenimize, sizleri de eşlik etmeye davet ediyoruz.

Kocası ve oğlu Çanakkale'ye gitmiş; bir daha da haber gelmemişti. Tıpkı köyündeki diğer kadınlar gibi aylar yıllar boyu boynu bükük bekledi. Gidenler gelmiyordu; ama düşman artıyordu.

Kadınlar, her yerden uğursuz ölüm haberleri; istila edilen köyler, şehirler, camiler, evler; yağmur gibi yağan mermiler ile düşmanın civar köylerdeki acımasız hain planlarını duyuyor; çarenin dışarıdan değil kendilerinden gelmesi gerektiğini anlıyorlardı.

Bu kadınlar, dinmeyen acılarına yenileri eklenmesin istiyordu. Oysa savaş yüzünden köylerde eli silah tutan erkek kalmamıştı; köyler neredeyse yaşlılara, kadınlara ve çocuklara terk edilmiş gibiydi. Yoldan bir karaltı, bir hareket gördüklerinde yürekleri ağzına geliyordu. Her birinin yollara hüznü bakışları vardı. Ama gidenler dönmemişti.

Ulus Dağı'na konuşlanan çetelerin (Balıkesir, Aydın, Manisa ve İzmir güzergahına çıkan yolları koruyup, askeri ve vatandaş kollayan), yiğit efelerin sayısı her geçen gün artıyordu. Derken bir gün düşmanın onları kıstırdığı duyuldu. Bu haber üzerine Bigadiç'te tüm evlere ateş düştü.

Düşman karşısında evde tepkisiz durup beklemenin zamanı değildi. Duramazlardı. Bu meselede herkes bir şey yapmak istiyordu.

Kimi mühimmat taşıdı, kimi sıhhiye birliğine malzeme hazırlayıp gizlice toplanma noktalarına teslim etti, kimi cepheye en önde komutandı.

Ulus Dağı'na çıkan tüm yolları öyle bir kesmişlerdi ki; efelerin köylerle bağlantısı kopmuş, yardım ve destek alamadıklarından erzak sıkıntısı çekiyorlardı. Aç kalmaları an meselesiydi.

Bu baskın kaç gün sürer, kestiremiyordu; ama ana yüreği dayanır mı? Onca er ne yapar, kaç öğün aç dayanılır diye düşünürken yürek sıkıntısıyla yerinde duramadı.

Karar verdi; “Ölümse ölüm” diyerek ayağa kalktı Nazife Kadın. Geceler boyu köyde kadınlara ekmekler pişirtti ve o ekmekleri dağlara, askere taşıdı. Yakalanmaktan korkmadı. Her asker, her efe kendi evladıydı, canıydı.

O bir anaydı ve orada onları aç koymayacaktı. Ta ki düşman onu yakalayana kadar bu gönüllü görevini sürdürdü. Günlerce işkence yaptıkları bu kahraman kadın asla askerin yerini, kaç kişi olduklarını ve mühimmatlarını söylemedi.

Yeter ki vatan kurtulsun; çocuklarımız düşman süngüsü ile ölmesin diye sustu. Çok hiddetlendi Yunan komutan; bir kadına sözünü dinletememiş, konuşturama-

İlknur Bektaş

mıştı. Öfkeyle emretti askerlerine; onu fırına attırıp diri diri yaktı.

...

Yaşı kaç olursa olsun bu coğrafyanın gözü kara, cesur, mert ve namuslu kadınları; tüm hayallerinden hayatlarından vazgeçtiler; ama vatanlarından asla vazgeçmediler.

İlknur Bektaş

1. Bölüm

Yıl 1919 - İŞGAL YILLARI

Gün batmıştı Çanakkale’de. Ocak bitmiş, şubat soğuşu olanca haşinliği ile hüküm sürmeye başlamıştı. Islık çalan rüzgâr ağaçlarda kalan tek tük yaprakları savuruyor, dumanı tüten evlerin çok azından ışık süzülüyordu. Her ışık bir umut olacak gibiydi karanlık gecenin yılmaz yolcularına. Her ışık, ülkenin kurtuluşuna bir işaretti sanki. Gecenin karanlığında, sessizliği rüzgârın delip geçtiği, insanın iliklerine işleyen bir soğukta eski bir köy evinin kapısı ağır ağır açıldı. Dışarı ne kadar karanlıksa bu köhnemiş evin içi de o kadar kasvetliydi. Çok geçmedi, genç güzel gelin Suna kararlı adımlarla dışarı çıktı. İçeriden çocuğunun ağlama sesi geldi. İlk doğumunu hatırladı bebeğinin. Nasıl da heyecanlıydı. Bir umut olmuştu bu zorlu yılların birbirinden fırtınalı günlerinde. Ama omuzlarında sadece bir bebeğin değil bir ülkenin varoluş mücadelesinin de yükü vardı.

Bir an durdu geri baktı, kaynanasının bebeği kucakladığını gördü. O fedakâr ananın kararlı ve destekleyen bakışları genç kızı daha da rahatlatmıştı. Ağlama sesi bir an bile yolundan alıkoymadı Suna'yı; içine bir an bile şüphe düşürmedi geri dönmek için. Belki hiç dönemeyecek, o cümle kapısını andıran kapıdan bir daha giremeyecekti. Bu duygu yoğunluğu içinde kafasını yeniden öne çevirdi. Gözlerinde merhametin yüklediği buğu ile birlikte dökülen birkaç damla yaş, sırtında ağırca bir yük ile etrafa dikkatle bakarak hızlı ama emin adımlarla kısa sürede gözden kayboldu.

Patika boyunca sırtında erzak ve giyecek yükü olan kahraman kadınlarla birleşti Suna; neredeyse hiç konuşmadan tek sıra halinde yürüyorlardı. Bu fedakâr ve cefakâr kadınlar uzaktan heybetli sıradağlarını andırıyordu. En büyük gürültüyü at ve eşeklerin ayak sesi çıkarıyordu. Bu sesler biraz korku biraz da ahenk katıyordu yolculuklarına. Ama şunu çok iyi biliyorlardı; bu yola korkuları değil, cesaret ve vatan sevgisinin gücü hâkim olmalıydı. Öyle de oluyordu. O günlerde yeryüzünden gökyüzüne çıgıllıklardan merdiven yapmıştı Çanakkale'de kadınlar. Ölümler ve öldürölme şekilleri, 'insanlığın düşmanı Yunanlılar ve İngilizlerden başkası olamaz' sözünü doğruluyordu.

Önde bir komutan edasıyla yürüyen Zülfiye kadın, arkasındaki kadınların dinlenmesi gerektiğini düşündüğü bir dönemeçte durdu. Sıradaki herkesin tamamlanmasını sabırla bekledi. Durdukları tepeden kuşbakışı her yer görülüyordu. Daha 1915'in üzerinden şunun şurasında kaç yıl geçmişti. Dağ yollarında, patikalarda, alacakaranlıkta savaşılan kardeşlerinin çığlıkları, bomba sesleri yankılanıyordu kulaklarında. "Ta şurada İngiliz gemileri, Kabatepe açıklarından hedef almış Kilye Koyu'nu; uzun bir bombardıman yaşatmıştı" diyerek eliyle işaret etmişti Zülfiye kadın.

Ve kâh manzaraya kâh kendisini pürdikkat dinleyen kadınlara dönerek anlatmaya devam etti Zülfiye kadın:

- Çanakkale savaşı sırasında lojistik destek için en güvenli bölge olarak kullanılan Soğanlıdere Vadisi adeta bir destek merkeziydi. Her türlü malzeme ve mühimmat burada depolanırmış. Hatta hastaneler de burada hizmet verirmiş. Cephede yorulan ve zayıat veren birliklerin de dinlenme yeriymiş Soğanlıdere Vadisi."

Daha sonra çevik bir hareketle diğer tarafa dönerek işaret etti:

- Kilitbahir Köyü'nde, aynı isimli bir kale var. Bu kale, bu bölgede görev yapan askerlerin barınma yeri olarak kullanıldı. Diğer taraftan Soğanlıdere Vadisi'nin girişinden yaklaşık bir kilometre içeride, yamacın altında bulunan bir taş bina kalıntısı... Melek Hanım Çiftliği.

Kara savaşının başladığı 25 Nis 1915'ten sonra kurulan ilk revirdi burası. Melek Hanım Çiftliği'nde Mehmetçiğin yaraları sarılıyormuş.

Aralarından bir ses gururla yükseldi:

- Cephe gerisinde elinden geleni ardına koymayan vatanperver bir kadınmış; ben de adını biliyordum. Çiftliğin içinde ve etrafına fırınlar, sargı yeri, hastane revirleri, dezenfekte alanları oluşturulmuş.

Genç bir kadın, yaşının küçüklüğüne meydan okuyan tok sesiyle ekledi:

- Allah, Melek hanımdan razı olsun.

Başını sallar Zülfiye Kadın; kaldığı yerden anlatmaya devam ederken kararlı bakışlarını Melek Hanımın Çiftliği'nden başka bir yöne çevirdi.

- Savaş çılgınlığının en çok yükseldiği bölgelerden biri Seddülbahir Köyü. 25 Nisan 1915 sabahı, saat 06.00'da başlayan İngiliz çıkarması, neredeyse tüm köyü harap etmişti. İtilaf donanmasının bombardımanı köyün tamamını hedef almış ve sonuç olarak aynı gün saat 14:30'da Seddülbahir tamamen İngilizlerin eline geçmişti. Çanakkale Tekke Koyu, Seddülbahir sahillerine yönelen taarruzun ağırlık merkezini oluşturuyormuş. İki ateş hattında kalan Türk birlikleri, Nisan 1915'de geri çekilmek zorunda kalmışlar. Aynı tarihte koyun tamamını ele geçiren İngilizler, 9 Ocak 1916'da aynı koyda,

kalan son askerlerini bir sandala bindirerek Gelibolu'dan kaçacaklarını henüz bilmiyorlardı.

Yaşlıca bir kadın kederli bir tonda araya girdi:

- Bu güzel vatanda kalabilmenin bedelini biz çok ağır ödedik.

Zülfiye Kadın bölgeyi ve yaşananları bazen bir öğretmen bazen de bir komutan edasıyla anlatmaya devam etti:

- Sayıları yetersiz olmasına rağmen bir kahramanlık destanı yazan Türk ordusu, her şeye rağmen İngilizlere ateş açmıştı Çanakkale İkiz Koyu'nda. Büyük bir zayıat verilmesine rağmen, 3'üncü taburun kuşatılması ve Seddülbahir'deki Türk savunmasının çözülmesi engellenmiş. Bu olayın kahramanı Yüzbaşı Yusuf Kenan ise maalesef o günkü muharebede şehit düşmüştü.

Zülfiye Kadın'ın sözleri bıçak gibi sert bir sesle kesilmişti:

- Acı günlerden geçtik, çok kıymetli insanımızı kaybettik.

Bu cümle hanelere düşen gözyaşını; gecelerin, gündüzlerin kederini anlatmaya yetiyordu. Sözlerine devam etmeden biraz duraksadı Zülfiye Kadın. Anlatırken sanki o günlere geri dönmüş, aynı acıları yeniden yaşamıştı. Gözlerinden birkaç damla yaş dökülürken kendini

toparlayıp uçsuz bucaksız bölgede bir başka mücadele yerini işaret etti:

- Denize uzanan en uç nokta Arıburnu. Anzaklar buraya 'Kuzey Sahili' demişler. Arıburnu, Anzakların en önemli lojistik merkezi olarak kullanılıyormuş. Malzeme ve mühimmat depoları, sahra hastaneleri ve ihtiyat birlikleri Arıburnu'nda yer alıyormuş. Mustafa Kemal Atatürk'ün hani bir siperin içerisinde görüldüğü bir fotoğrafı var ya; onun çekildiği yerdir Düz Tepe. Türk ordusu tam geri çekilecekken, Mustafa Kemal'in 'Cep-haneniz yoksa süngünüz var. Süngü tak yere yat' diyerek emir vermesiyle, Conkbayırı yönündeki Anzak ilerleyişi de durmuş oldu. İşte o an Mustafa Kemal'in sesi yankı-landı Düz Tepe'de: 'Kazandığımız an, bu andır'. Cephe-den gelenler anlatmıştı.

Kadınlardan biri Zülfiye Kadın'ın sözlerini destekle-di:

- Bize anlatanlar da Conkbayırı'nın öneminden bah-sederler.

Kafasını hızlı ve sert bir şekilde aşağı yukarı indirip kaldırarak onayladı Zülfiye Kadın.

- Evet, tam da oraya geliyordum. Unutulmasın Conkbayırı muharebenin dönüm noktasıdır. Anzak bir-liklerinin geri çekildiği, bölgedeki kritik araziyi kaybet-tikleri, Mehmetçiğin kahramanlık destanı yazdığı yerdir Conkbayırı. Bununla birlikte taarruz sırasında bir şarap-

nel parçasının Mustafa Kemal'in göğsüne isabet ettiği ve cep saatini parçaladığı olay da Conkbayırı'nda yaşanmış.

Sözünü bitirdi, oturduğu taştan doğruldu:

- Bunları niye anlattım; şimdi sıra bizde. Askere sahip çıkıp mühimmat, ilaç, sargı bezi, giyecek, yiyecek taşıyacağız. Onlar vatani savunurken evde hazır ekmek yemek bize haramdır. Onlar varsa biz varız. Taşdığınız her şey cana candır, ekmektir, ilaçtır, düşmana kurşundur. Kalkın, davranın yüklerinize bacılar.

Kimilerinin ömründen bir gün daha giderken kimileri ise bir ülkenin ömrüne ömür katmak için yollara düşüp kendilerini feda ediyordu. Kahraman Türk kadınlarının destansı mücadelesi başlıyordu.

2. Bölüm

CEPHEYİ BIRAKMAYAN BABALAR VE OĞULLARI

Yıl 1919... Yurdun her yerinden işgal ve yağma haberleri geliyordu. Acılar adeta birbirleri ile yarışıyor; bu toprakların çocukları büyük bir imtihan ile sınanıyordu. Ölümün her köşede kol gezdiği, açlık ve sefaletin dertten bile sayılmadığı günler birbirini kovalıyordu. En son İzmir'in işgali tüm yurttaki büyük bir infiale neden olmuş, hemen herkesin kolunu kanadını kırmıştı. Evet, ayağa kalkmak ve bir kez daha silkelenmek lazımdı. Fakat bu kadar büyük ve güçlü Osmanlı Devleti'nin topraklarına hâkim olmak için içimizdeki Bizans torunlarının çanak tutması, hainlerin milleti zor durumda bırakacak her türlü zalimliği mübah saymaları akıl alacak gibi değildi.

Olmasına kesin gözüyle bakılan kuşatma artık başlamıştı. Kuşatma öncesinde her yerde zorbalık ve zulüm hüküm sürüyordu. Kimse kâbusun sonunu kestiremiyor-

du. Bir karabasana teslim olmuş gibi elini kolunu hareket ettiremeden kimsenin duymadığı çığlıklar atılıyordu. Zalim elinde inleyen yürekler bunun bir rüya olduğunu düşünmek istiyor; uyanmaya çalışıyor uyanamıyordu. Cepheye giden bütün erkeklerin geride bıraktığı yetim, dul, evlat ve kadınlar kaderlerini değiştirecek bir mucizeyi kimin nereden nasıl tetikleyeceğini bilmeden çırpınıyorlardı.

Zaman öyle ağır, öyle derinden, öyle kanırtarak akıyordu ki acının bağrında, bir millet ve toprak mücadelesi veren bu insanlar için bir dakika bile yıllar hükmündeydi. Çanakkale, Manisa, Balıkesir ve civarındaki tüm kadınlar, yaşlılar ve akli eren çocuklar bitmek bilmeyen bir yangının ortasındaydı. Civar köylere patika yollarından gidip gelenlerin verdiği haberler bazı evlere umut tohumları serpmişti. Tüm bildikleri, ellerinde avuçlarında ne varsa gizli gizli birleştirerek kendilerini savunmak için güç birliği yapmaları gerektiği idi. Ama bunu henüz nasıl başaracaklarını bilmiyorlardı.

Çanakkale'yi işgal etmeyi amaçlayan Yunan askerleri Bigadiç ve çevresinde göz açtırmıyor; her yoldan zorluk çıkartıp baskı uygulayıp milleti yıldırıyor, korkutuyordu. Bu durum daha büyük acıların işaret fişeği gibiydi. Yaşlılar kadar çocuklar da yaşananları anlıyor onlara karşı itidalli ve sakin görünmeye çalışıyorlardı. Yurdun hemen

her yerinde bir çatışmanın, bir işgalin varlığından haberdarlardı. Çocukların olgunluğu büyüklerin umudunu korumasına, cesaretlerini daha da artırmasına yardım ediyordu.

Millet için Milli Mücadele her yerdeydi. Bu yüzden yöre halkı elinde avucunda ne varsa yakın civarda ulaştırabildikleri taşımacı gruplara teslim ediyor, onlar da askerlere ulaştırıyordu. Özellikle Kavakönü köyünde hiç erkeğin olmadığı söylense abartı olmazdı. Bu durum, Yunan askerlerinin oraya karargâh kurmalarını daha cazip hale getirmişti. Köyün hemen girişinde oldukça geniş alana yayılmış bir birliğin varlığı sadece Kavakönü köylüsünü değil civar köylerdeki herkesi kaygılandırmıştı. Bu yüzden hemen herkes haber ve erzak taşımak için seferber olmuştu. Öyle ya onca sene çalışıp didinip biriktirdikleri erzaklarını Yunan'a yedirecek değillerdi.

Evlerdeki erzakı, düzenli halde başka köylerden komşuları ile yardımlaşarak, düşman orduları ile mücadelede güçsüz kalmaması için kahraman askerlere taşımaya başladılar. Hırs, inat, kin... Adını ne koysalar da, aslında evlatlarının rızkını düşmana vermemek ve onlara kurşun atana ekmek yedirmemek, onları eli boş geri göndermek içindi bu büyük çaba.

Köylünün giriştiği oldukça zor ve meşakkatli bir işti. Köyün her sokağında, tepesinde, köşesinde gezinen Yu-

nan askerine bir şey sezdirmemeye çalışıyorlardı. Birbirleri ile koordineli şekilde onları oyalıyor olsalar da; kadın ve kızları birkaç kere gördüklerinde, onları sima olarak tanıyabiliyorlardı. Bu durum kadınlar için büyük bir riskti. Başlarına bir felaketin gelme olasılığının yüksek olduğunun farkındaydılar.

Hem bu hem de hemen her an çevre köylerden gelen işgal ve yağma haberlerinden dolayı tedirgindiler. Köyde, hatta bütün yurttan neredeyse eli silah tutan bütün erkekler cepheye gitmişti. Geride kalanlardan da aklı, eli, yüreği yeten cephe gerisinde kim varsa Kuvay-i Milliye'ye katılmış, yardım için elinden ne geliyorsa yapmaya can atıyordu. En çok erzak ve hasta sargı bezleri toplamak lazımdı. Ahali malzemeleri belirli bir noktaya kadar gizlice taşıyor, oradan da başka bir grup, taşımayı son halkaya kadar ulaştırıyordu. Düşman askerine görünmemek için çeşitli stratejiler üretiliyor; deyim yerindeyse karda yürüyüp izlerini belli etmiyorlardı. Civar köylerle hummalı bir iş bölümü yapıyorlardı. Bu yardım seferberliğini akamete uğratmamak, motivasyonu alaşağı etmemek için kimse tek kelime olumsuz bir şey konuşmuyor; hatta düşünmek bile istemiyordu. Tek düşünceleri dillerinden düşürmedikleri dua ile vatan savunması için Allah'a sığınmak ve göndermek için ölümüne çabaladıkları mühimmat.

Sanki her gönderenin kendi oğlu yiyecekti o ekmeği, kendi kardeşinin yarasını saracaktı o çeyizlik patiska; onlara şifa olacak gibi özenli ve dualıydı her bir şey. Analar tüm Mehmetçiğin anası, tüm çocuklar kardeşleri, evlatlarıydı artık. Bir vücut olmuştu ülke. Birinin acısı bir milletin acısı, birinin sevinci bir milletin sevinciydi. Her şey o vücudu korumak içindi. Cephede, ölümün kucağına bile isteye giden erkeklerin yanında, en az onlar kadar vatan toprağı için kendilerinden vazgeçen yiğit kadınlar vardı.

Adı daha sonra vatan savunmasına altın harflerle geçecek olan Nazife Kadın işte onlardan biriydi. Eşini ve çocuğunu cepheye göndermişti bu kahraman kadın. Ellili yaşların başındaydı; vatanın içinde bulunduğu çıkmazın izlerini bembeyaz saçlarında, yaşından öte kırışmış yüzünde taşıyordu. Ama dimdikti; koca bir dağ gibi dimdik. Cesareti ve metaneti ile kocaman bir yüreğı, vatan dan daha önde tutmadığı bir canı vardı. İşgal yıllarında başka bir sermayeye de gerek duymuyordu kendiy le yalnız başına kaldığı zaman yaptığı muhasebede. Ailesinden geriye sadece şerefle anlatılan anıları vardı onun.

Kocas ı Balkan Savaşları başlayınca askere alınır, memleketine dönemeden Çanakkale'ye gönderilir. Oğ lu İsmail de bu arada büyümüş boylu poslu bir yiğ it olmuştur artık. Babayığ it delikanlının duruşundaki heybeti